

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни**

«МІЖНАРОДНЕ МИТНЕ ПРАВО»

(для бакалаврів)

МАУП

Київ 2016

Підготовлено професором кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Мацко А.С. та доцентом кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Кісілевич-Чорнойван О.М.

Затверджено на кафедрі міжнародного права та порівняльного правознавства (протокол №8 від 21.04.2016 р.)

Схвалено Вченою радою Інституту права Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол №4/1 від 29.04.2016 р.)

Мацко А.С., Кісілевич-Чорнойван О.М. Навчальна програма дисципліни “Міжнародне митне право” (для бакалаврів).— К.: МАУП, 2016

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни "Міжнародне митне право", теми контрольних робіт, вказівки до самостійного вивчення програмного матеріалу, питання для самоконтролю, а також список літератури.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Митну справу, яка складається з митної політики держави та засобів її здійснення, можна віднести до числа найважливіших проявів суверенітету держави. Будь-яка країна має повну свободу в тому, що торкається регулювання в тій чи іншій формі ввозу/вивозу з її території товарів чи інших предметів згідно зі своєю зовнішньоекономічною політикою, що витікає з міжнародного принципу поваги суверенітету.

Проте в наш час кожна держава, встановлюючи той чи інший вид митного регулювання, не може не зважати на загальноприйняті принципи та норми міжнародного права, що також впливає з доктрини поваги суверенітету усіх держав. Тому відносини, які виникають в митній сфері в багатьох випадках регулюються як національним, так і міжнародним правом, норми яких взаємодоповнюються в залежності від характеру відносин та предмету регулювання.

У зв'язку з цим закономірно виникає інтерес до вивчення такої навчальної дисципліни як “Міжнародне митне право”.

Мета вивчення курсу міжнародного митного права полягає в тому, щоб студенти усвідомили місце норм права, що регулюють міжнародні митні відносини, в системі норм міжнародного права, значення таких норм та їх нерозривний зв'язок із їхнім практичним застосуванням відповідними органами. Завданням вивчення спецкурсу є : ознайомлення з найважливішими джерелами міжнародного митного права; засвоєння найважливіших нормативних актів, уміння працювати з ними; знання принципів права й уміння використовувати їхній зміст при рішенні конкретних задач і питань.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
«МІЖНАРОДНЕ МИТНЕ ПРАВО»

№ п/п	Назва змістового модуля і теми
I	<p style="text-align: center;">Змістовий модуль 1. Поняття та основні категорії міжнародного митного права</p> <p>Тема 1. Поняття та система міжнародного митного права.</p> <p>Тема 2. Юридична природа міжнародного митного права.</p> <p>Тема 3. Джерела міжнародного митного права.</p> <p>Тема 4. Правовий режим митного простору держави.</p> <p>Тема 5. Зони вільної торгівлі та міжнародне митне право.</p> <p>Тема 6. Міжнародна митна інтеграція.</p>
II	<p style="text-align: center;">Змістовий модуль 2. Окремі правові форми співробітництва держав із митних питань</p> <p>Тема 7. Міжнародні організації у міжнародному митному праві.</p> <p>Тема 8. Міжнародні стандарти у сфері спрощення та гармонізації митних процедур.</p> <p>Тема 9. Система митних привілеїв і преференцій в міжнародному праві.</p> <p>Тема 10. Міжнародно-правове співробітництво з питань взаємодопомоги держав в митних питаннях</p> <p>Тема 11. Участь України у міжнародному співробітництві в митній сфері.</p>
	<i>Разом годи: 90</i>

ЗМІСТ
дисципліни
«МІЖНАРОДНЕ МИТНЕ ПРАВО»
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Поняття та основні категорії міжнародного митного права

Тема 1. Поняття та система міжнародного митного права

Митна політика як невід’ємна складова внутрішньої та зовнішньої політики держави. Інструменти митної політики держави. Внутрішній аспект (захист національної економіки) та зовнішній аспект (створення найбільш сприятливих умов для участі в міжнародному торгово-економічному обігу) митної справи.

Поняття міжнародного митного права як частини міжнародного економічного права. Предмет міжнародного митного права.

Поняття міжнародного митного права як навчальної дисципліни та частини доктрини міжнародного права.

Співвідношення національного та міжнародного митного права. Процеси глобалізації у сфері міжнародних економічних відносин та міжнародне митне право. Співробітництво України з іншими державами у сфері митної справи (загальна характеристика).

Система міжнародного митного права як складової частини міжнародного економічного права (норми, інститути, спеціальні принципи міжнародного митного права та спеціальні принципи та загальногалузеві інститути міжнародного економічного права).

Система міжнародного митного права як навчальної дисципліни : загальна (поняття та предмет міжнародного митного права; національно-правова й міжнародно-правова регламентація митних відносин України; юридична природа міжнародного митного права; митний простір як сфера дії норм митного права) та особлива частина (інститут вільних зон у міжнародному митному праві; митні союзи і зони вільної торгівлі в міжнародному праві і практиці держав; міжнародні організації по митних питаннях; універсальні й регіональні міжнародні договори по митних питаннях; міжнародні стандарти в області спрощення і гармонізації митних процедур; міжнародно-правові основи митних пільг і привілеїв; міжнародно-правове регулювання співробітництва і взаємодопомоги держав у митних справах).

Література [32, 34, 35, 42, 46, 51, 52, 55, 58, 61, 62, 81, 82, 87, 89, 92, 93]

Тема 2. Юридична природа міжнародного митного права

Місце норм міжнародного митного права в системі норм міжнародного права. Полісистемність норм міжнародного митного права.

Характерні ознаки міжнародного митного права як підгалузі міжнародного економічного права. Поняття міжнародного митного права в широкому (комплекс різносистемних норм) та вузькому сенсах. Розвиток концепції міжнародного адміністративного права та включення до його системи міжнародного митного права.

Держава як основний суб'єкт міжнародного митного права. Права та обов'язки держави як суб'єкта міжнародного митного права.

Міжнародні організації як суб'єкти міжнародного митного права.

Питання правосуб'єктності залежних та керованих територій у міжнародному митному праві. Інші суб'єкти міжнародного митного права.

Предмет та об'єкт міжнародного митного права.

Література [32, 34, 35, 42, 46, 51, 52, 55, 58, 61, 62, 81, 82, 87, 89]

Тема 3. Джерела міжнародного митного права

Загальна характеристика джерел міжнародного митного права як підгалузі міжнародного економічного права.

Міжнародний договір як основне джерело міжнародного митного права. Універсальні та спеціальні міжнародні митні договори. Норми міжнародних економічних договорів як джерело міжнародного митного права.

Місце міжнародного звичаю в системі джерел міжнародного митного права. Акти міжнародних організацій та міжнародні судові і арбітражні прецеденти як джерела міжнародного митного права. Діюча практика в галузі міжнародних митних відносин.

Взаємозв'язок та взаємодія внутрішнього законодавства та міжнародного митного права.

Дія загальних принципів міжнародного права в міжнародному митному праві. Міжнародне митне право та спеціальні принципи міжнародного

економічного права. Формування спеціальних принципів міжнародного митного права (принцип взаємної вигоди, принцип найбільшого сприяння, принцип лібералізації торгівлі, принцип поступового зниження рівня митного оподаткування, принцип спрощення та гармонізації митних процедур тощо).

Література [1-29, 32, 34, 35, 42, 46, 51, 52, 58, 61, 62, 72-79, 81, 82, 87, 89, 94]

Тема 4. Правовий режим митного простору держави

Поняття митного простору та його зв'язок з державною територією, міжнародною територією.

Поняття митного простору держави та його взаємозв'язок із суверенітетом та юрисдикцією держави. Співвідношення понять “державний простір” та “митний простір”. Територіальне верховенство й економічний суверенітет держави та міжнародне митне право.

Склад митної території держави. Митні анклавів та ексклави. Співвідношення понять “митний кордон” та “державний кордон”.

Можливість розширення та скорочення митного простору держави. Розширення митної території держави за рахунок створення митних союзів та митних приєднань. Інститут прилеглої митної зони. Правовий режим виключної економічної зони та континентального шельфу за міжнародним правом та національним законодавством. Правовий режим транзитних зон у портах прибережних держав, зон митного контролю. Поняття митного сервітуту. Розширення митної території держави за рахунок створення митного простору на території іншої держави.

Література [1, 7, 8, 14, 30, 32, 34, 47, 48, 52, 60, 62, 81, 82, 84, 87, 89]

Тема 5. Зони вільної торгівлі та міжнародне митне право

Економічна інтеграція країн та створення зон вільної торгівлі як попередній етап формування митного союзу. Поняття зони вільної торгівлі.

Створення та розвиток зони вільної торгівлі на території Європи як передумова подальшої економічної інтеграції. Діяльність Європейської Асоціації Вільної Торгівлі (ЕАСТ) (митні аспекти) та її об'єднання з ЄС (1994

р.). Створення Центральноєвропейської угоди про вільну торгівлю (ЦЄСТ) (1993 р.).

Розвиток зон вільної торгівлі на території Центральної та Північної Америки. Створення у 1991 р. між Аргентиною, Бразилією, Парагваєм та Уругваєм Спільного ринку країн Південного конуса (МЕРКОСУР). Митні аспекти МЕРКОСУР. Створення та функціонування зони вільної торгівлі «Андської групи» (між Болівією, Колумбією, Перу, Еквадором і Венесуелою) тощо.

Створення зон вільної торгівлі на території Азії та Африки.

Північноамериканська угода про вільну торгівлю (НАФТА) як найбільше після ЄС інтеграційне об'єднання. Перші кроки створення зони вільної торгівлі на території Північної Америки. Спрощення переміщення через митний кордон певних категорій товарів та подальша лібералізація зовнішньоекономічних відносин. Звільнення від сплати мита в рамках НАФТА. Запровадження єдиного для країн-учасниць сертифікату походження товарів.

Інтеграційні процеси на теренах СНД та створення зони вільної торгівлі. Митні аспекти Угоди про створення зони вільної торгівлі (1994 р.).

Література [1, 29, 32-34, 48, 49, 52, 60, 62, 69, 81-84, 87, 89]

Тема 6. Міжнародна митна інтеграція

Загальна характеристика видів інтеграційних об'єднань держав.

Західноєвропейська інтеграція : від зони вільної торгівлі (1958-1969 рр.) до економічного союзу (з 1993 р.). Особливості західноєвропейської економічної інтеграції. Прийняття Митного кодексу ЄС (1992 р.) та подальше вдосконалення митних правил. Сучасні тенденції розвитку європейської інтеграції, в тому числі й у сфері митних відносин.

Перспективи подальшого розвитку НАФТА.

Економічна інтеграція на теренах колишнього СРСР. Створення зони вільної торгівлі між країнами-учасницями СНД у 1994 р. Проблеми подальшого формування митного союзу в рамках СНД. Спроба створення Єдиного економічного простору як більш поглибленої форми інтеграції. Формування Митного союзу між Росією, Білоруссю та Казахстаном у 2010 р. — Митного союзу Євразійського економічного співтовариства. Загальна характеристика

положень Митного кодексу Митного союзу ЄврАзЕС. Джерела митного законодавства Митного союзу та закріплення за рішеннями Комісії Митного союзу наднаціонального характеру. Можливість вступу України до Митного союзу.

Інтеграційні процеси в Південній Америці : проблеми та перспективи подальшого розвитку Центральноамериканського спільного ринку, ЛАІА, Андської групи, КАРІКОМ, САСМ, МЕРКОСУР та інших економічних об'єднань.

Економічна Інтеграція в країнах Азії та Африки. Створення та розвиток зон вільної торгівлі та митних союзів на цих континентах.

Література [1, 32-34, 48, 49, 52, 54, 59, 60, 62, 64, 68, 81-84, 87, 89, 91, 95]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Окремі правові форми співробітництва держав із митних питань

Тема 7. Міжнародні організації у міжнародному митному праві

Поняття міжнародної організації. Міжнародні організації як форма міжнародного співробітництва. Міжнародні організації, які займаються проблемами митних відносин.

Створення та діяльність Міжнародного союзу публікації митних тарифів та Ліги Націй як одних з перших організацій, які займались (окремими) проблемами митного права.

Діяльність ООН та її структурних підрозділів у сфері міжнародних митних відносин. Економічна та соціальна рада ООН та її робота з питань міжнародних стандартів, обліку та звітності. Створення Економічних комісій ООН і їх діяльність у сфері міжнародних митних відносин.

Створення групи митних експертів. Створення й діяльність Міжнародного бюро з перекладу та видання митних правил і тарифів різних держав. Створення й діяльність Митної ради.

Політика ГАТТ/СОТ у сфері митних відносин. Генеральна угода про тарифи й торгівлю (ГАТТ) як основний документ у формуванні митно-тарифної політики країн-членів СОТ. Створення Митного комітету.

Митно-тарифна політика Європейського союзу : історія та сучасність.

Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) та роль її Міжнародних правил у сфері нагляду за дотриманням санітарного режиму.

Діяльність Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (ФАО) у сфері міжнародних митних відносин.

Діяльність ЮНЕСКО по врегулюванню ввезення матеріалів освітнього, наукового та культурного характеру.

Митний нагляд та контроль за дотриманням порядку міжнародних поштових відправлень відповідно до правил, встановлених Всесвітнім поштовим союзом (ВПС).

СНД та правове регулювання міжнародних митних відносин. Повноваження Координаційно-консультативного комітету та Міждержавного економічного комітету (МЕК). Формування Митного союзу і, як наслідок, нового уніфікованого митного поля. Створення зони вільної торгівлі та формування умов функціонування цієї зони.

Створення Ради митного співробітництва (з 1994 р. Всесвітньої митної організації – ВМО). Функції організації. Постійне співробітництво ВМО з міжнародними міжурядовими та неурядовими організаціями в рамках її компетенції. Діяльність органів РМС. Діяльність робочих регіонів ВМО : Східної та Південної Африки; Західної та Центральної Африки; Північної Африки, Близького та Середнього Сходу; Далекого Сходу, Південної та Південно-Східної Азії, Австралії та Тихоокеанських островів; Північної, Південної, Центральної Америки та Карибського басейну; Європи.

Література [17, 20, 21, 34, 48, 49, 52, 54, 59, 60, 62, 79, 68, 81-84, 87, 89, 90, 92, 93, 95]

Тема 8. Міжнародні стандарти у сфері спрощення та гармонізації митних процедур

Загальна характеристика основних міжнародних документів в сфері спрощення та гармонізації митних процедур : Конвенція про оцінку товарів у митних цілях (Брюссель, 1950 р.); Конвенція про митні пільги для туристів (Нью-Йорк, 1954 р.) та Протокол до неї; Митна конвенція про тимчасовий ввіз приватних дорожніх перевізних засобів (Нью-Йорк, 1954 р.); Митна конвенція, що стосується контейнерів (Женева, 1956 р.); Митна конвенція про тимчасовий ввіз пакувального матеріалу й тари (Брюссель, 1960 р.); Митна конвенція про полегшення умов ввозу товарів для демонстрації чи використання на виставках, ярмарках, зустрічах чи подібних заходах (Брюссель, 1961 р.); Митна конвенція про карнет АТА для тимчасового допуску товарів (Конвенція АТА) (Брюссель, 1961 р.); Конвенція про транзитну торгівлю внутрішньоконтинентальних держав 1965 р.; Митна конвенція про тимчасовий ввіз педагогічного матеріалу (Брюссель, 1970 р.); Митна конвенція про міжнародний транзит товарів (Конвенція ІТІ) (Відень, 1971 р.); Митна конвенція про контейнери (Женева, 1972 р.); Міжнародна конвенція про безпечні контейнери (Женева, 1972 р.); Міжнародна конвенція про спрощення та гармонізацію митних процедур (Конвенція Кіото, 1973 р.); Митна конвенція про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенція МДП, Женева, 1975 р.); Угода про застосування ст. VII ГАТТ (Женевський кодекс, 1979 р.); Міжнародна конвенція про узгодження умов проведення контролю вантажів на кордоні (1982 р.); Міжнародна конвенція про Гармонізовану систему опису та кодування товарів (ГС, Брюссель, 1983 р.); Угода про застосування митних документів у прямому автомобільному сполученні при перевезенні вантажів (1983 г.); Оттавська декларація РМС "Декларація Ради про її завдання до 2000 року" (1987 р.); Конвенція ООН по боротьбі проти незаконного обігу наркотичних засобів та психотропних речовин (Відень, 1988 г.); Конвенція про тимчасовий ввіз (Стамбул, 1990 р.); Заключний акт Уругвайського раунду ГАТТ (Маракеш, 1994 р.).

Місце Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур від 18 травня 1973 р. (Кіото), розробленої під егідою Ради Митного Співробітництва (РМС), в системі міжнародних митних стандартів. Загальна характеристика положень Кіотської конвенції. Загальна характеристика митних стандартів, які містяться в додаткових протоколах до Кіотської конвенції.

Основні положення Оттавської декларації РМС "Декларація Ради про її завдання до 2000 року" (1987 р.). Розробка міжнародних стандартів у митній сфері згідно з Планом діяльності Ради Митного Співробітництва на 1990-ті роки (1988 р.)

Сфера застосування та загальна характеристика положень Конвенції про карнет АТА для тимчасового ввозу товарів (Брюссель) 1961 р. (Конвенція АТА).

Спрощення та гармонізація адміністративних, зокрема, прикордонних, формальностей в області міжнародних перевезень згідно з Митною конвенцією про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенція МДП, Женева, 1975 р.).

Положення Митної конвенції щодо узгодження умов проведення митного контролю вантажів на кордонах 1982 р.

Роль положень Міжнародної конвенції про Гармонізовану систему опису та кодування товарів (Брюссель, 1983 р.) у створенні окремими країнами своїх митних тарифів.

Створення нової методології митної оцінки товарів, чи їх митної вартості згідно з Угодою про застосування ст. VII ГАТТ (Женевський кодекс, 1979 р.).

Спрощення та гармонізація митних процедур за правом Європейського союзу.

Література [4-22, 29, 32, 35, 36, 40, 42, 44-46, 48, 52, 54, 60, 62, 66-68, 70, 72-75, 77, 79, 81-83, 87, 89, 95]

Тема 9. Система митних привілеїв і преференцій в міжнародному праві

Визначення понять "привілеї", "пільги", "імунітети", "преференції".

Визначення поняття митні “митні імунітети”. Класифікація митних імунітетів.

Визначення поняття “митні привілеї”. Види митних привілеїв в залежності від застосування принципу взаємності (односторонні та взаємні), за кількістю учасників преференційної торгівлі (односторонні, двосторонні, багатосторонні), за суб'єктами надання привілеїв (привілеї для держав та їх дипломатичних місій і їхнього персоналу; привілеї для міжнародних організацій, їх дипломатичних місій і їхнього персоналу; привілеї для інших суб'єктів міжнародного права та їх дипломатичних місій і їхнього персоналу).

Класифікації закордонних органів зовнішніх зносин. Митні привілеї дипломатичних, консульських та торговельних представництв та їх персоналу : історія та сучасність. Положення Віденської конвенції 1961 р. про дипломатичні зносини та Віденської конвенції 1963 р. про консульські зносини щодо митних привілеїв та імунітетів. Положення двосторонніх договорів про встановлення дипломатичних та консульських відносин щодо надання митних привілеїв та імунітетів. Порядок надання дипломатичних та консульських привілеїв та імунітетів, в тому числі і в митній сфері. Митні привілеї та імунітети спеціальних місій. Митні привілеї та імунітети тимчасових органів зовнішніх зносин держави.

Митні привілеї та імунітети персоналу та спеціалізованих установ міжнародних організацій. Положення Конвенції про привілеї та імунітети Об'єднаних Націй від 13.02.1946 р., Конвенції про привілеї та імунітети спеціалізованих установ ООН від 21.11.47 р. щодо митних привілеїв та імунітетів. Порядок надання таких привілеїв та імунітетів.

Привілеї та імунітети ЄС та персоналу його органів в митній сфері.

Поняття тарифних пільг. Поділ тарифних пільг на тарифні пільги та тарифні преференції та їх класифікація. Митні пільги, які поширюються на транспортні засоби. Митні пільги, які поширюються на різні категорії товарів, предметів, вантажу та багажу. Митні пільги, що надаються фізичним особам.

Порядок надання тарифних преференцій у рамках двосторонніх та багатосторонніх договорів. Надання преференцій країнам, які розвиваються. Право найбільшого сприяння в митному обкладені. Принципи Женевської Конференції ООН по торгівлі та розвитку (ЮНКТАД) 1964 р. і створення “узагальнених преференцій”. Надання тарифних преференцій згідно з домовленостями ГАТТ/СОТ. Надання тарифних преференцій згідно з нормативними актами ЄС.

Література [1, 4, 24-27, 32, 39, 43, 52, 63, 62, 71, 81, 82, 87]

Тема 10. Міжнародно-правове співробітництво з питань взаємодопомоги держав в митних питаннях

Основні напрями співробітництва держав в економічній і торговій сферах. Митно-правові аспекти міжнародного співробітництва держав : укладання двосторонніх та багатосторонніх договорів в сфері митних відносин; участь в міжнародних організаціях, нарадах, конференціях та переговорах з питань митного співробітництва; співробітництво з митними установами іноземних держав; взаємодопомога держав в митних справах; боротьба з контрабандою та іншими правопорушеннями в митній сфері; виконання міжнародних договорів та існуючих міжнародних стандартів у міжнародних митних відносинах.

Завдання міжнародного митного співробітництва.

Форми співробітництва держав в області митної справи: створення спільних пунктів пропуску на митному кордоні; проведення спільного контролю в пунктах пропуску; взаємне визнання документів, які використовуються під час здійснення митного контролю та оформлення; узгоджене застосування процедур митного контролю, митного оформлення та взаємне визнання документів, які використовуються митними органами для здійснення митних процедур; проведення спільних заходів, спрямованих на запобігання, виявлення та припинення контрабанди й митних порушень; проведення інших спільних одноразових чи постійних заходів в митній сфері.

Загальна характеристика положень Міжнародної конвенції про взаємну адміністративну допомогу у запобіганні, розслідуванні й покаранні за митні правопорушення (Найробі) 1977 р. Основні принципи міжнародного співробітництва в митній сфері, які встановила Конвенція 1977 р. Види взаємодопомоги, передбачені Конвенцією.

Загальна характеристика положень Конвенції про взаємодопомогу в митних справах ЄЕС 1967 р. Форми та види співробітництва між митними адміністраціями, передбачені Конвенцією 1967 р.

Співробітництво в митних справах у рамках СНД.

Література [1-29, 31, 32, 34, 36, 38, 42, 45, 46, 50, 52, 53, 57, 59, 60, 62, 65, 66, 72-83, 85, 87-89, 91]

Тема 11. Участь України у міжнародному співробітництві в митній сфері

Світові глобалізаційні процеси та їх вплив на реалізацію митної політики України. Завдання та напрями сучасної митної політики України.

Співробітництво України з прикордонними державами. Створення спільних пунктів пропуску на митному кордоні, проведення спільного контролю в пунктах пропуску та узгоджене застосування процедур митного контролю. Поглиблення розвитку співробітництва в сфері митних процедур між Україною та Росією.

Загальна характеристика договорів України про взаємодопомогу держав в митних справах. Проведення Україною разом з іншими державами спільних заходів, спрямованих на запобігання, виявлення та припинення контрабанди й митних порушень. Міжнародне митне співробітництво України в сфері контролю за обігом наркотичних речовин та прекурсорів. Міжнародне співробітництво України в сфері митного контролю за вивезенням культурних цінностей в контексті міжнародних зобов'язань України відповідно до Конвенцій ЮНЕСКО відносно охорони культурних цінностей. Інші аспекти митного співробітництва України з іноземними державами.

Вступ України до СОТ та вдосконалення митного законодавства України. Співробітництво України з іноземними державами в митній сфері на основі права ГАТТ/СОТ.

Співробітництво України з іншими міжнародними організаціями в митній сфері.

Інтеграція в співтовариства як один з векторів розвитку зовнішньоекономічної політики України. Умови побудови ефективної економічної регіональної інтеграції. Розроблення концепції правового забезпечення інтеграційних відносин України з Європейським Союзом. Визначення правових засобів і механізмів, що забезпечують створення та функціонування зони вільної торгівлі між Україною та ЄС. Митні аспекти, передбачені «Порядком денним асоціації ЄС-Україна» (2009 р.).

Динамічність у розвитку «Східного партнерства» України.

Література [1-29, 32-39, 40, 41, 52, 53, 64, 65, 70, 72-79, 81, 82, 86, 89, 90, 94]

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Історія розвитку міжнародних митних відносин.
2. Основні напрями здійснення митної політики держав у сучасному світі.
3. Митна політика України: сучасність і перспективи розвитку.
4. Історія розвитку міжнародного митного права.
5. Суб'єкти міжнародного митного права.
6. Міжнародні організації як суб'єкти міжнародного митного права.
7. Джерела міжнародного митного права.
8. Акти міжнародних організацій як джерело міжнародного митного права.
9. Міжнародно-правовий режим митної території та митних кордонів.
10. Розширення та скорочення митного простору держав.
11. Правовий режим виключної економічної зони та континентального шельфу за міжнародним правом та національним законодавством.
12. Політика ГАТТ/СОТ у сфері митних відносин.

13. Митно-тарифна політика Європейського союзу.
14. Діяльність Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) у сфері міжнародних митних відносин.
15. Діяльність Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (ФАО) у сфері міжнародних митних відносин.
16. Діяльність ЮНЕСКО сфері міжнародних митних відносин.
17. Спрощення та гармонізація митних процедур у міжнародному праві.
18. Північноамериканська зона вільної торгівлі (НАФТА).
19. Західноєвропейська інтеграція : тенденції сучасного розвитку в митній сфері.
20. Митна інтеграція на теренах СНД.
21. Економічна інтеграція в Південній Америці : митні аспекти.
22. Пільги в міжнародному митному праві.
23. Специфіка використання режиму найбільшого сприяння в митному обкладенні.
24. Міжнародне співробітництво держав із запобігання контрабанді.
25. Міжнародна боротьба з контрабандою культурних цінностей.
26. Регіональні митні відносини.
27. Багатосторонні угоди з координації діяльності та співробітництва держав у галузі митних відносин.
28. Україна і Всесвітня митна організація.
29. Співробітництво України та СОТ : митні аспекти.
30. Розроблення концепції правового забезпечення інтеграційних відносин України з Європейським Союзом.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Митна політика держави як складова частина її зовнішньої політики.
2. Поняття та система міжнародного митного права.

3. Становлення міжнародного митного права як самостійної підгалузі міжнародного економічного права.
4. Предмет та об'єкт міжнародного митного права.
5. Суб'єкти міжнародного митного права.
6. Міжнародні права та обов'язки держав як суб'єктів міжнародного митного права.
7. Джерела міжнародного митного права.
8. Місце міжнародного звичаю в системі джерел міжнародного митного права.
9. Акти міжнародних організацій як джерело міжнародного митного права.
10. Прецеденти міжнародних відносин у галузі міжнародного митного права.
11. Спеціальні принципи міжнародного митного права.
12. Міжнародне митне право та спеціальні принципи міжнародного економічного права.
13. Система принципів і норм, що регулюють відносини у сфері міжнародного митного права.
14. Відмінність міжнародного митного права як галузі загального міжнародного публічного права від системи міжнародного митного права як науки та навчальної дисципліни.
15. Полісистемність норм міжнародного митного права.
16. Економічний суверенітет держави та міжнародне митне право.
17. Поняття митного простору держави.
18. Митний кордон держави.
19. Склад митної території держави.
20. Можливість розширення та скорочення митного простору держави.
21. Митні сервітути.
22. Правовий режим вільної гавані, вільної митної зони та порто-франко.
23. Безмитна зона, її правове визначення та необхідність створення.

24. Діяльність ООН та її структурних підрозділів у сфері міжнародних митних відносин.
25. Економічна та соціальна рада ООН та її робота з питань міжнародних стандартів, обліку та звітності.
26. Діяльність Міжнародного бюро з перекладу та видання митних правил і тарифів.
27. Політика ГАТТ/СОТ у сфері митних відносин.
28. Функції Ради Митного Співробітництва.
29. Діяльність органів РМС.
30. Діяльність ЮНЕСКО у сфері міжнародних митних відносин.
31. СНД та правове регулювання міжнародних митних відносин.
32. Повноваження Митного союзу як економічного об'єднання держав, його мета та принципи функціонування.
33. Міжнародні стандарти у сфері спрощення та гармонізації митних процедур.
34. Загальна характеристика положень Конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур від 18 травня 1973 р. (Киото).
35. Сфера застосування та загальна характеристика положень Конвенції про карнет АТА для тимчасового ввозу товарів (Брюссель) 1961 р.
36. Загальна характеристика положень Митної конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенція МДП, Женева, 1975 р.).
37. Загальна характеристика положень Міжнародної конвенції про Гармонізовану систему опису та кодування товарів (Брюссель, 1983 р.).
38. Національні митні тарифи та єдина товарна класифікація відповідно до Брюссельської митної номенклатури.
39. Загальна характеристика Митної конвенції щодо узгодження умов проведення митного контролю вантажів на кордонах 1982 р.
40. Загальна характеристика Конвенції про тимчасовий ввіз (Стамбул) 1990 р.

41. Угода про застосування ст. VII ГАТТ (Женевський кодекс) 1979 р.
42. Конвенція про транзитну торгівлю внутрішньоконтинентальних держав 1965 р.
43. Конвенція ООН по боротьбі проти незаконного обігу наркотичних засобів та психотропних речовин (Відень, 1988 г).
44. Створення та розвиток зони вільної торгівлі на території Європи.
45. Спрощення та гармонізація митних процедур за правом Європейського союзу.
46. Розвиток зон вільної торгівлі на території Центральної та Північної Америки.
47. Митні аспекти Північноамериканської угоди про вільну торгівлю (НАФТА).
48. Митні аспекти Угоди про створення зони вільної торгівлі (1994 р.) СНД.
49. Процеси інтеграції та диференціації у сучасному міжнародному митному праві.
50. Загальна характеристика видів інтеграційних об'єднань держав.
51. Основні характерні риси митного союзу держав.
52. Загальна характеристика економічної інтеграції у Західній Європі.
53. Інтеграційні процеси в Північній Америці : розвиток зон вільної торгівлі та митних союзів.
54. Інтеграційні процеси в Південній Америці : розвиток зон вільної торгівлі та митних союзів.
55. Інтеграційні процеси в Африці та Азії : розвиток зон вільної торгівлі, митних та економічних союзів.
56. Формування Митного союзу Євразійського економічного співтовариства.
57. Загальна характеристика положень Митного кодексу Митного союзу ЄврАзЕС.
58. Співвідношення понять “привілеї”, “пільги” та “імунітети”.
59. Співвідношення понять “привілеї” та “преференції”.
60. Поняття та види митних привілеїв.

61. Визначення поняття митні “митні імунітети”.
62. Митні привілеї дипломатичних представництв та їх персоналу.
63. Митні привілеї консульських установ та їх персоналу.
64. Митні привілеї спеціальних місій.
65. Митні привілеї та імунітети тимчасових органів зовнішніх зносин.
66. Митні привілеї та імунітети персоналу та спеціалізованих установ міжнародних організацій.
67. Поняття та види тарифних пільг.
68. Порядок надання тарифних преференцій у рамках двосторонніх та багатосторонніх договорів.
69. Митні пільги, які поширюються на транспортні засоби.
70. Митні пільги, які поширюються на різні категорії товарів, предметів, вантажу та багажу.
71. Надання тарифних преференцій згідно з домовленостями ГАТТ/СОТ.
72. Надання тарифних преференцій згідно з нормативними актами ЄС.
73. Надання митних преференцій країнам, які розвиваються.
74. Право найбільшого сприяння в митному обкладенні, його основні завдання та цілі.
75. Форми міжнародного співробітництва держав у митній сфері.
76. Митно-правові аспекти міжнародного співробітництва держав.
77. Поняття та види митних правопорушень за міжнародно-правовими документами.
78. Міжнародне співробітництво у боротьбі з контрабандою.
79. Співробітництво в митних справах у рамках СНД.
80. Загальна характеристика положень Конвенції про взаємодопомогу в митних справах ЄЕС 1967 р.
81. Види взаємодопомоги, передбачені Конвенцією про взаємодопомогу в митних справах ЄЕС 1967 р.
82. Співробітництво в митних справах у рамках СНД.
83. Завдання та напрями сучасної митної політики України.

84. Митне співробітництво України з прикордонними державами.
85. Загальна характеристика договорів України про взаємодопомогу держав в митних справах.
86. Міжнародне співробітництво України в сфері митного контролю за вивезенням культурних цінностей.
87. Співробітництво України з іноземними державами в митній сфері на основі права ГАТТ/СОТ.
88. Міжнародне митне співробітництво України в сфері контролю за обігом наркотичних речовин та прекурсорів.
89. Розроблення концепції правового забезпечення інтеграційних відносин України з Європейським Союзом. Визначення правових засобів і механізмів, що забезпечують створення та функціонування зони вільної торгівлі між Україною та ЄС.
90. Митні аспекти, передбачені «Порядком денним асоціації ЄС-Україна» (2009 р.).

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

ОСНОВНА:

1. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. // Урядовий кур'єр. — 2012. — №№ 86-87.
2. Закон України «Про Митний тариф України» від 19.09.2013 року N 584-VII // Офіційний вісник України. — 2013. — № 84. — том 1. — С. 7 .
3. Конвенція про оцінку товарів у митних цілях (Брюссель) 1950 р.
4. Конвенція про митні пільги для туристів (Нью-Йорк) 1954 р.
5. Протокол до Конвенції про митні пільги для туристів (Нью-Йорк) 1954 р.
6. Митна конвенція про карнет АТА для тимчасового допуску товарів (Конвенція АТА, Брюссель) 1961 р.
7. Конвенція про транзитну торгівлю внутрішньоконтинентальних держав 1965 р.

8. Конвенція про взаємодопомогу в митних справах ЄЕС 1967 р.
9. Митна конвенція про тимчасовий ввіз педагогічного матеріалу (Брюссель) 1970 р.
10. Митна конвенція про міжнародний транзит товарів (Конвенція ІТІ) (Відень) 1971 р.
11. Митна конвенція про контейнери (Женева) 1972 р.
12. Міжнародна конвенція про безпечні контейнери (Женева) 1972 р.
13. Міжнародна конвенція про спрощення та гармонізацію митних процедур (Конвенція Кіото) 1973 р.
14. Митна конвенція про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенція МДП, Женева) 1975 р.
15. Міжнародна конвенція про взаємну адміністративну допомогу у запобіганні, розслідуванні й покаранні за митні правопорушення (Найробі) 1977 р.
16. Угода про застосування ст. VII ГАТТ (Женевський кодекс) 1979 р.
17. Міжнародна конвенція про узгодження умов проведення контролю вантажів на кордоні 1982 р.
18. Міжнародна конвенція про Гармонізовану систему опису та кодування товарів (ГС, Брюссель) 1983 р.
19. Оттавська декларація РМС "Декларація Ради про її завдання до 2000 року" (1987 р.).
20. Конвенція ООН по боротьбі проти незаконного обігу наркотичних засобів та психотропних речовин (Відень) 1988 р.
21. Конвенція про тимчасовий ввіз (Стамбул) 1990 р.
22. Заключний акт Уругвайського раунду ГАТТ (Маракеш) 1994 р.
23. Угода про взаємодію та співробітництво митних служб у боротьбі з незаконним обігом наркотичних засобів і психотропних речовин (Москва) 1994 р.
24. Конвенція про привілеї та імунітети Об'єднаних Націй від 13.02.1946 р.

25. Конвенція про привілеї та імунітети спеціалізованих установ ООН від 21.11.47р.
26. Віденська конвенція про дипломатичні зносини від 18 квітня 1961 р.
27. Віденська конвенція про консульські зносини від 4 квітня 1963 р.
28. Женевська Конференція ООН по торгівлі та розвитку (ЮНКТАД) 1964 р.
29. Протокол до Угоди між Урядом України та Урядом Республіки Узбекистан про вільну торгівлю від 29 грудня 1994 р.
30. *Афанасьєва О.О.* Місце і роль митного режиму «спеціальна митна зона» в системі правових режимів // Митна справа, 2006.— № 4.— С. 99-102.
31. *Богуславський М.М.* Культурные ценности в международном обороте : правовые аспекты. – М.: Юристъ, 2005 – 427 с.
32. *Борисов К.Г.* Международное таможенное право : Учеб. пособие для студентов вузов, обучающихся по направлению «Юриспруденция», спец. «Юриспруденция», «Таможенное дело», «Международные отношения». — М.: Изд-во Рос. ун-та дружбы народов, 2001.— 616 с.
33. *Вишняков О.К.* Створення зони вільної торгівлі з ЄС : питання правового забезпечення // Митна справа, 2011.— № 1.— С. 17-24.
34. *Волова Л.И.* Международное таможенное право. – К.: 2006. – 272 с.
35. *Галочкина Г.В., Голубєва В.О.* Регулювання переміщення предметів громадянами відповідно до вимог міжнародної конвенції про гармонізацію та уніфікацію митних процедур // Зовнішня торгівля : право : та економіка, 2007.— № 6.— С. 102-109.
36. *Гармаш Є.В.* Міжнародне співробітництво з питань митної справи // Митна справа.— 2013.— № 5(1). — С. 73-79.
37. *Гащицький О.А.* Концепція механізму адаптації митної політики України в умовах лібералізації міжнародної торгівлі // Зовнішня торгівля : право : та економіка, 2007.— № 3.— С. 10-17.
38. *Говор Д.І.* Стан і перспективи міжнародного співробітництва митних органів України // Митна справа, 2006.— №4.— С. 49-54.

39. *Гріненко О.О.* Привілеї та імунітети Європейського Союзу та його персоналу в третіх країнах // Часопис Київського університету права .— К.: Київський ун-т права НАН України, 2011.— 4.— С. 356-363.
40. *Дегтярьова С.В.* Міжнародно-правові основи митного контролю в Україні // Юридична наука.— 2015.— № 3.— С. 28-35.
41. *Денисенко С.* Деякі актуальні проблеми реалізації міжнародних стандартів спрощення та гармонізації митних процедур діяльності митних органів України // Підприємництво, господарство і право, 2001.— №4.— С.159-163.
42. *Денисенко С.* Теоретичні та практичні аспекти розвитку правового регулювання митних процедур на міжнародному та національному рівнях // Зовнішня торгівля : право та економіка, 2009.— № 5.— С. 135-140.
43. *Дипломатическое и консульское право : учеб.-метод. пособие / О. А. Белогубова, Е. В. Мануилова, А. В. Трояновский ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.", Каф. междунар. права и междунар. отношений. — О. : Фенікс, 2011. —214 с.*
44. *Казанский П.* Международный союз для печатания таможенных тарифов. — Одесса, 1997.— 91 с.
45. *Ківвалов С.* Міжнародне співробітництво у боротьбі з контрабандою та митними правопорушеннями // Митна справа, 2011.— № 5.— С. 2-26.
46. *Клян Ф. Г.* Міжнародно-правове регулювання переміщення товарів через митний кордон : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / Клян Федір Геннадійович ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — К., 2011. — 15 с.
47. *Козырин А.Н.* Понятие таможенной территории и пространственные аспекты таможенно-тарифного регулирования // Моск. журн. междунар. права. — 1995. — № 1. — С. 84—103.
48. *Кормич Б.А.* Митне право ЄС як основа європейської інтеграції // Митна справа, 2006.— № 5.— С. 11-17 .
49. *Мазур А.В.* Митне регулювання : Європейський вимір та новий міждержавний стандарт // Митна справа, 2006. —№ 5.— С. 17-24.

50. Международно-правовое регулирование сотрудничества государств СНГ в пресечении контрабанды : Монография / Пиджаков А. Ю., Решецкий Ф. Н.; Под науч. ред. Мальцева Н. Н. – СПб. : Синтез-Полиграф, 2002. - 153 с.
51. Мицик В.В. Поняття, місце і роль сучасного митного права та його складових: міжнародного, національного і позитивного митного права країни // Укр. часопис міжнарод. права. — 1994. — № 1. — С. 81.
52. Міжнародне митне право : навч.-метод. посіб. /М-во освіти і науки. Молоді та спорту України, Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федькевича; [уклад.: Д. Чепель, О.Р. Гайка, В.І. Чебан].— Чернівці : Чернів. нац. ун-т, 2012.— 127 с.
53. Міжнародне співробітництво з питань митної справи: навч.посіб./ Є.В. Додін, В.В. Серафімов; Нац.ун-т «Одес. юрид. акад.».— О.: 2012.— 175 с.
54. Мостовий А.С. Зміни в митному праві Європейського союзу // Митна справа, 2006.— № 5.— С. 33-38.
55. Перепьолкін С. Виникнення міжнародних митних відносин // Вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ .— 2013.— № 2.— С. 77-83.
56. Перепьолкін С. Внутрішньодержавний механізм реалізації норм міжнародного митного права : організаційно-правова (інституційна) складова // Вісник Академії митної служби України. Сер. : Право.— 2013.— № 2.— С. 63-67.
57. Перепьолкін С. Генеза міжнародного митного співробітництва та його періодизація // Вісник Академії митної служби України. Сер. : Право.— 2009.— № 2.— С. 119-126.
58. Перепьолкін С. Міжнародно-правове регулювання міжнародних митних відносин : стан наукової розробленості проблеми теорії і практики // Вісник Академії митної служби України. Сер. : Право.— 2013.— № 1.— С. 53-57.

59. *Перепьолкін С.* Міжнародно-правові аспекти митного співробітництва європейських держав // Держ. митна служба України, Акад. митної служби України.— Д.: АМСУ, 2008.— 140 с.
60. *Право Европейского союза : учебник для вузов / под ред. С.Ю. Кашкина.* — 3-е изд., перераб. и доп. — М. : Издательство Юрайт; Высшее образование. 2010 — 1119 с.
61. *Прокопенко В.В.* Місце міжнародного митного права у системі міжнародного права // Актуальні проблеми держави і права.— 2011.— Вип. 57.— С. 375-380.
62. *Сандровский К. К.* Международное таможенное право : учебник для студентов вузов, обучающихся по специальности "Правоведение", - 3-е изд., стереотип. — К. : Знання, 2002. — 461 с.
63. *Сандровский К.К.* Право внешних сношений. Учебн. Для студентов, обучающихся по специальности "Международное право" — Киев: Вища шк., 1986.— 320 с.
64. *Смирнова К.* Європейська інтеграція України : перспектива зони вільної торгівлі з країнами Європейської асоціації вільної торгівлі // Право України, 2001.— № 9 .— С. 201-207.
65. *Твердохліб О.В.* Міжнародно-правове регулювання надання взаємної допомоги митними органами України // Управління розвитком .— 2014.— № 6.— С. 73-76.
66. *Тулянцева І. В.* Правове регулювання переміщення культурних цінностей через митний кордон України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Тулянцева Інна Василівна ; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. — Х., 2010. — 20 с.
67. *Тунгускова-Кузьмина С. Н.* Международно-правовые проблемы разработки и применения конвенции Всемирной таможенной организации : Автореф. дис. канд. юрид. Наук. – М. : 2005, 28 с.
68. Унификация принципов законодательного регулирования таможенных режимов транзита товаров государств-членов Евразийского

экономического сообщества / редкол. : А. Н. Марышев и др. – СПб. : Береста, 2004.— 52 с.

69. *Фатулаєва А.* Зони вільної торгівлі країн Північної та Латинської Америк // Соціально-економічні та політико-правові аспекти державного управління в контексті процесів глобалізації. — Ужгород, 2009.— С. 237-240.
70. *Шульга М.Г.* Митне законодавство України і міжнародні митні стандарти // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Сер. : Економічна теорія та право.— 2014.— № 4.— С. 220-232.
71. *Щокін Ю., Свояк Д.* Юридична природа привілеїв та імунітетів міжнародних міжурядових організацій та їх персоналу // Вісник Академії правових наук України, 2002.— № 4.— С. 132-142.

ДОДАТКОВА:

72. Митна конвенція про тимчасовий ввіз приватних дорожніх перевізних засобів (Нью-Йорк) 1954 р.
73. Митна конвенція, що стосується контейнерів (Женева) 1956 р.
74. Митна конвенція про тимчасовий ввіз пакувального матеріалу й тари (Брюсель) 1960 р.
75. Митна конвенція про полегшення умов ввозу товарів для демонстрації чи використання на виставках, ярмарках, зустрічах чи подібних заходах (Брюсель) 1961 р.
76. Конвенція про створення Ради Митного Співробітництва 1950 р.
77. Угода про застосування митних документів в прямому автомобільному сполученні при перевезенні вантажів 1983 р.
78. Конвенція про спеціальні місії від 8 грудня 1969 р.

79. Результаты уругвайского раунда многосторонних торговых переговоров: Тексты официальных документов. — К.: Вимір. Секретаріат Міжвідомчої комісії з питань вступу України до СОТ, 1998. — 520 с.
80. *Бойко А. И., Родина Л. Ю.* Контрабанда : История, социально-экономическое содержание и ответственность. — СПб.: Юрид. центр Пресс, 2002. — 297 с.
81. *Буваева Н.Э.* Курс лекций по дисциплине «Международное таможенное право». — М. : Изд-во Российской таможенной акад., 2010.— 193 с.
82. *Буваева Н.Э.* Международное таможенное право: учебник для магистров, под общ. ред. А.В. Зубача. — М.: Юрайт, 2015.
83. *Вельяминов Г.М.* Международное экономическое право и процесс (Академический курс) : Учебник .— М.: Волтерс Клівер, 2004.— 496 с.
84. *Дехтяр І.І.* Порівняльно правовий аналіз митної території європейського співтовариства та митної території України // Зовнішня тооргівля : право та економіка, 2005.— № 2-3.— С. 30-34.
85. *Диканова Т. А., Осипов В. Е.* Борьба с таможенными преступлениями и отмыванием "грязных" денег. — М. : ЮНИТИ : Закон и право, 2000. — 309 с.
86. *Конєва З.Ю.* Міжнародні нормативно-правові акти як передумови та основи розвитку митної справи в Україні // Вісник Академії митної служби України. Сер. : Право.— 2013.— № 2.— С. 164-170.
87. *Лиц М.О.* Международное таможенное право : учебно-методическое пособие .— Тюмень.: Изд-во Тюменского гос. ун-та, 2011.— 183 с.
88. Международная торговля, экономическая безопасность и таможенные преступления : науч.-практ. и учеб. пособие / под ред. Г. Г. Мокрова. — М. : Юркнига, 2004. — 254 с.
89. Міжнародне право : Основні галузі : Підручник / За ред. В.Г.Буткевича. — К.: Либідь, 2004 — 816 с.

90. *Осадча Н.В.* Вплив міжнародних організацій на роботу державної митної служби України // *Економічний вісник донбасу.*— 2008.— № 3.— С.150-155.
91. Основы таможенного дела. Международное таможенное сотрудничество в период образования Таможенного союза стран СНГ : учебное пособие / *Попов Н.В.* ; М-во образования и науки РФ, Российский химико-технологический ун-т им. Д.И. — М. : ЗХТУ, 2011.— 99 с.
92. *Перецьолкін С.* Історія міжнародного митного права : від давніх віків до 1891 р. дотепер // *Вісник Академії митної служби України. Сер. : Право.*— 2015.— № 1.— С. 43-49.
93. *Перецьолкін С.* Історія міжнародного митного права : з 1891 р. дотепер // *Europeysky politicky a pravni diskurz.*— 2015.— Vol. 2, Iss. 2.— С. 28-33.
94. *Філатов В.В.* Імплементация міжнародних норм до митного законодавства України : монографія / *Філатов Віктор Вікторович*; Донец. ун-т економіки і права, Ін-т права .— Донецьк: ДонУЕП, 2013.— 201 с.
95. *Шумилов В.М.* Международное экономическое право. Изд. 4-е, переработ. И доп. – М. : ИМО, 2005. — 512 с.